

Vít'azné práce – „KOVÁČOVA BYSTRICA 2025“

POÉZIA - I. kategória (5. 6. 7. ročník ZŠ):

1. miesto: Erin Flaugnatti, ZŠ, Ďumbierska 17, Banská Bystrica

Týždeň radosti s vedou

Jedného dňa mi na mobil prišiel e-mail nádejí,
„... pozvánka na sústredenie, samá veda, na šesť dní!“
Keď ma moja učiteľka vo veci podporila,
potvrdenie o účasti bola pre mňa šťastná chvíľa.

V pondelok sme vyrazili, „... dovidenia“ odznelo,
na tímové aktivity odbehla som veselo.
Každý deň na nás čakali úlohy a prednášky,
zaberák riadny to bol, rátať nejeden príklad ťažký.

Každodenná fyzika, o hydrodynamike učenie,
s pútavými pokusmi to nebývalo mučenie.
Pán Jánošík rozhovoril sa k zaujatým žiakom,
o ponorke plávajúcej s vyrovnaným vodným tlakom.

Na prednáške o vektoroch sme dôležité grafy kreslili,
keď na rovnice zvrtla sa reč, zlomky hneď sme krátili.
Dozvedali sme sa veci o pohybe častíc, či svetle,
unavených fyzikov osviežili v jedálni fajnoty teplé.

Neboli to však len samé monotónne suchoty,
smiali sme sa na príbehoch, vznikali rôzne bonmoty.
Po večeroch pri gitare kultúrne sa všetci vyžili,
na dobrú noc nám vedúci náročné knihy čítali.
Aj pri športe veda bola stále prítomná,
gravitačné piškvorky hrali sme denne a zas odznova.
Vedomosti nám so športom vedúci kombinovali,
ak času nám trochu ostalo, o dukáty sme zbíjali.

Navštíviť nás prišiel ujo s bičom v drahom kroji,
nahlas plieskať vyskúšal si len ten, kto sa nebojí.
Po skupinkách v trojici sme vedúcich hľadali,
pre nočnú hru nás z postelí len horko – ťažko ťahali.

Pred večerou sme si dali na rozptýlenie bojovku,
Jánošíkovi ukázali ako nám nie je úplne na háku.
Ale pozor, kto vyrieši čo najviac príkladov samostatne,
nech vie, že na konci sústredenia, zlatú valašku dostane.

Na obede akosi ticho jedli sme poslednú „Pikofyz“ stravu,
zaznelo aj:
„Pripomínam, že posteľná bielizeň nepatrí nikomu na hlavu!“
Vedecký seminár sme si ešte jeden vypočuli,
aby sme sa, ako sa patrí, s vedou pre tento čas rozlúčili.

Cestou domou som Zliechovskú Anomáliu pochopila,
ako bonus - mokrad' s kľukatými cestičkami v trstine navštívila.
Odísť naspäť bola pre mňa nemalá škoda,
veď všetky dni ubiehali tak zaujímavo a rýchlo ako voda.

POÉZIA - II. kategória (8. - 9. ročník ZŠ):

1. miesto: Noemi Vaníková, ZŠ, Pieninská 27, Banská Bystrica

Kvapky Zeme

Pozri, padla kvapka,
kvapka tejto Zeme.
Len my si zas a znova
nič neuvedomujeme.

Pozri vôkol. Prispel si sem?
Zločinom či skutkom márnym?
A či vraždou matky Zeme?
To sa ti raz vráti.

Utopíš si sám svoj domov.
Svoju vlasť a život.
Padla kvapka.
Pozri znova, to je ale rýchlosť.

Padla ďalšia. Čas sa kráti.
Zem pomaly umiera.
Nezachráni malý skutok
ani najmenšie zviera.

Pozri hore. Hviezdy sa už boja.
Kvapky vody plačú.
Pozri znova, padla kvapka.
Horúčavy rastú.

Už to vidíš, skazu večnú,
ktorú si sám spôsobil?
Kiež by každý živý človek
s harmóniou Zeme žil.

Rozhodlo sa ľudstvo inak.
Na to rýchlo doplatí.
Padla kvapka, predposledná.
To už nik nenavráti.

Už to vidíš? Áno?
Mal si na to myslieť skôr.
Ty sa bojíš, naozaj?
Predstav si matky Zeme bôľ.

Padla kvapka. Posledná.
Nádrž sa už rozbila.
Už je koniec, nie je šanca, aby si to prežila ...

POÉZIA - III. kategória (SŠ):

1. miesto: Sandra Gurová, Stredná zdravotnícka škola, Tajovského 24, Banská Bystrica

Básne

Ako?

Ako sa z hluku môže stať ticho?
Ako z lásky môže vzniknúť nenávisť?
Ako sa z priateľa stane nepriateľ?
Ako sa z dľať tolks stane nezdravenie?
Ako sa zo skutku a prejavu lásky?
Ako?
Sa stane šikana a tiché šarvátky
Moje srdce trpí !
Moje oči plaču !
Nád hrôzou tohto sveta
Ako ľudia dokážu byť taký zlí
Ako si vedia robiť naprieky
Tak tu teraz stojím
Tak povedzte mi to do očí
Počúvam moje srdce je pokorne
A pokorené pred vami
lebo ponížený budú povýšený
A naopak a spravodlivosť
Ich neminie
Kým vyddichnem
Každým pohľadom mi srdce trpí
Z myšlienkou ako
som vás mala rada
A modré znba vám dala
Slzy mi kvapu
No len pravý ľudia si to všimnú
Ty ktorí pri vás stoja
Možno že nie od začiatku
Ale keď ťažká chvíľa je tu
Zamyslí sa kto po pravici ti stojí
Či ti za to ozaj stojí
Či to nie je faloš
Ktorá vychádza z jeho vnútra
Aj keď lepšie niekedy nevedieť
Ako poznať pravdu a znenávidieť
Svojho brata

Štandard :

Som sylna lebo on je sylni
Som šťastná lebo on je šťastný
Ale pýtam sa prečo
Nemôžem byť šťastná keď chcem ja

Ako jedna osoba sama v sebe
Spočínutá
čo je to štandard
Byť šťastný s niekým
Prečo nemôžeme byť šťastní aj sami
Je to aký si štandard dnešnej doby
Že keď sme sami
Nemôžeme byť radi
Že seba láska nestačí ti

Žiť v ilúzi:
Prečo si ma opustil
Ani si sa nerozlúčil
Žila som tak dlho v klame
Že pripadala som si oklamane
Každé tvoje slovo
Ako med presladené
Nemôžem veriť že sa to deje
Nerozumiem ako si to mohol urobiť
Nie len mne ale všetkým
Čo ti slepo verili
-Myslela som že mne sa toto nemôže stať
No opäť zasa milila sa
Najivita a dobrota
Niekedy sa neviplatia
Brala som ťa ako Oca
Prírodzenú autoritu
Človeka veľkého
Nie len v reči
Ale aj Skutku
Naučil si ma toho veľa
Do života
odovzdal všetko čo mal
A za celý život nazbieral
Naučil si ma byť
Láskavou
Všímavou
Ochotnou
Pokornou
Proste najlepšou verziu samej seba
Ale ako si mi pomohol v čase trápení
-Ešte veľa si mi ublížil svojim odchodom
A ako je zvykom
Budem šťastná
Keď ty budeš šťastný

Už nič nechápem!:
Prídem si oklamaná
Ako keby som si všetko vymyslela
A teraz sa musím sama klamať
Keď si spomeniem na spomienku
Tvarim sa že tam nie si
A že som si všetko iba vymyslela
Lebo priznať pravdu
Boli viac ako spomienky na teba
A keď už nespomínam
Tak niekto pripomína

A pri tvojom mene
Srdce mi zvierá
S nádejou že to nebola
len moja fantázia

Myšlienkou dohnaný na okraj :
Bojím sa že do vzťahu
Prenesiem všetky moje rany
Moje trhliny
Čo spravili my
Otec ,Matka a aj ty
A ty tým že si odišiel
Keď som tá najviac potrebovala
-A viem že si pri mne stal
keď sa hojili rany
Ale táto nová rana roztrhnutá rozrezaná otvorila
Staré jazvy
A čas rany nehojí
Ale skutky rany ztmelia
Bojím sa povedať mu pravdu
Priznať moju závalu
Že nemyslím len na neho
Ale aj na iného
Že mám hlavu plnú myšlienok
Ako utvoriť rozchod
Pri tom nechcem jeho odchod
Je to dobre pre nás oboch?
Nenájde sa niekto lepší
Možno trochu krajší
No zatiaľ nik taký nebol
Čo by utíšil môj bol
A pre niečo musíme byť spolu
Trebá iba prekonať pevnú bariéru
Bariéru našich myšlienok
A úprimne sa jeden druhému otvoriť
Nie sa znovu zatvoriť
Obaja sa obávame
že sa to znova stane
No musíme to prelomiť
Konečne to preskočiť
Ale zvládneme to iba spolu
Nájdeme v sebe oporu
A tu štedrú pokoru
A budme v šťastí spolu

Pravda ktorú nevidno:
letisko zažilo viac skutočných objatí a bozkov ako svadobná sieň
Múry nemocníc počuli viac modlitieb ako múry kostolov
Mŕtvi ľudia na cintorínoch
Dostávajú viac kvetov ako tí živý
Pretože ľútosť je silnejšia ako vďačnosť a láska je najviac cítiť keď je preč

Opäť:
Keď som prišla do sáli
Tak som ťa hneď videla

Že sedíš presne oproti
Náhoda ,nemislím si
Pred rokom najlepši
Sme spolu boli
Kráľ a kráľovná plesu
Tento titul získali sme spolu
Celú noc sme vtedy pretancovali
iba mi dvaja a pár ľudí
No tento rok
Som si povedala
Že by som nemala
Robiť prvé kroky sama
Tak som teda na teba čakala
A dočkala sa
Na tanec ktorí rok očakávala
A ako som si pamätala
Bol to jeden z najlepších tancov
Čo som v živote zažila
A samozrejme aj posledný
Tanec mi venoval
Ale prečo práve on
Keď sme si neboli súdení
A na druhej strane sali
Ma čakal on môj teraz vysnený
Ale my sme boli dokonale zladený
Priam pre seba stvorení
V rovnakom kraji narodení
No niesme si súdení
Boh vie prečo
Opretá o to rameno
Som nechcela otvoriť oči
Lebo bála som sa že to skončí
Ten príjemný tlak na pase
Čo zvierali jeho ruky
Ten očný kontakt ktorí bol príliš silný
Naše srdcia čo v objatí delili iba kosti
A pieseň zamilovaných odznela
A s tým aj naša čarokrásna idilka
A či stretneme sa zase o rok
Vedia iba nebesia

Polityka Mladých :
Mladý či starí
Ľudia všetch pohlaví
Či veriaci či neveriaci
A či katolíci
A či ateisti
No jedna vec nás všetkých trápi
Stretávajú sa vďaka Ficovi
Všetci chodia na protesty
Celí národ slovenský
Stretá sa na námestí
Žije od volieb v nenávisti
No na zhodenie vlády
Sme aj všetci malo silný
A dovoľujem sa pýtať
Ako by to bolo keby vyhrá Liberálny

Hovorili všetci ti čo volili Fica
Len menšie zlo sme si zvolili
No teraz vydia čo spravili
Ale klamu sa aj ty čo myslia si
Že Šumečka je o čo si lepší asi
Nik nieke bez viny
Čo by stvoril z krajiny
Či lepšie či horšie by nám bolo
To sa nikdy nedokázalo
Lebo sme väčšina konala zbabelo
Prečo chodia ľudia na protesty
Za prejavenie svojej slobody
Ktoru ani nevedia dokedy
Im ešte zostava
No nikdy nevedia
Čo sa môže na proteste strhnúť
Aký blázon tam môže vtrhnúť
Za to že nesúhlasý
s hromadne viadením
slobodým názorom
Druhých ľudí
A nevedia kedy sú tu naposledy
Niektorý by povedali národy hrdina
Lebo bojoval za svoje práva a slobodu
A tak prišlil o život o svoju slobodu
Ma to pre nich takú hodnotu
Iny by si povedali že je hlupák
Keď išel viadriť svoj názor
O zaujme o túto krajinu verejne
Či to dáva niekomu zmysel alebo nie
Každý robí vo svojom živote
to čo je pre neho dôležité
A ten čo nemá nič prioritné
Frfle na všetko ostatné

Či?Nie! :
Viete čo jedného dňa sa to všetko zmení
Či to čakáme či nie
Či chceme a či nie
Či je nám dobre a či nie
Či pribudne ďalší problém a či nie
Či je to šťastie a či nie
Či je to láska a či nie
Či je to zaťaž a či nie
Pýtal sa vas niekto? Nie!
A či spíme
A či bdieme
Vždy to príde
To mi vieme
Príde to raz
Či chceme či nie

Rozum:
Kým som v hluku nič nepočujem
Kým mám zavreté oči nič nevidím
Kým nerozmýšľam nič nevimyslím

Kým nie som v tichu tak sa nezamyslím
Kým necítim bolesť nič necítim
A načo by som aj
Keď konzum dnešnej doby je raj
cigi vodka kofeín
Niesu predsa heroin
A či piješ a či nie
aj tak zomrieť no nie
Výhovorky čo podporujú konanie
Dnešnej doby sklamanie
Čím viac máš peňazí
Tým horšie na tom si
Kupovať drogy môžeš si
Veď máš na to vek ničieť si zdravie
No nie?
-Odbije polnoc a z dieťaťa sa stane dospelí
Ktorí by mal byť poučený
Tak prečo to potom robí
Poškodzuje samého seba
Z voľna i z vnútra

PRÓZA - I. kategória (5. 6. 7. ročník ZŠ):

1. miesto: Šimon Slávik, ZŠ Narnia, Okružná 2, Banská Bystrica

Posledný z rodu žralokov

„Vyhubiť! Vyhubiť!“ znelo námestím. Odkedy sa zvýšil počet útokov žraloka na človeka, v celom štáte nebolo človeka, ktorý by sa zastával toho, že nemôžu vyhubiť žralokov. Aj Jules bola medzi ľuďmi a skandovala. Mala plné zuby tých obmedzení kvôli žralokom. Nielen že sa nemohla kúpať v mori, ale už sa nemohla prechádzať ani po pláži. V poslednej dobe sa to stalo jej obľúbenou činnosťou, ktorú mohla robiť hneď po škole. Ulice a námestia sa pomaly začali vyprázdňovať. Jules vie, že by sa mala poponáhľať, ak nechce, aby jej rodičia zistili, že sa zúčastňuje protestov, a tak ticho kráča tmavými uličkami námestia. Keď sa priblíži k promenáde, začne počuť akúsi tajomnú melódiu. Ako keby ju volala bližšie k moru. Promenáde sa radšej vyhla a snažila sa ignorovať tú melódiu, no tá bola stále hlasnejšia a hlasnejšia. Jules mala pocit, že tá melódia sa jej snaží zaboriť do hlavy. Jules začala bežať. Keď sa priblížila k svojej budove, melódia začala utíchať, až nakoniec úplne stíchla. Jules vošla do budovy a rýchlo za sebou zabuchla vchodové dvere. Vošla do bytu a hneď vošla do svojej izby. V ten deň sa nezastavila ani na večeru. Rýchlo išla spať a dúfala, že na tento deň úplne zabudne. Ráno sa dočkala absolútneho opaku. Cestou do školy ju znova začala prenasledovať tá tajomná melódia. Postupne to prestávala zvládať. „Možno, že keď sa priblížim k moru, tak tá melódia ustane,“ bežalo jej v hlave. Pomaly sa blížila k moru a melódia ustávala, no čoskoro sa dostala k zábradliu a k moru sa bližšie z promenády nedalo dostať. Melódia jej stále zvonila v hlave. Jules to už nezvládala, preliezla cez zábradlie a skočila. Upadla do bezvedomia. Jej telo sa ako keby vznášalo vo vlnách. Ako keby tam patrila odjakživa. Keď sa prebudila, zostala v pomykove. Bola pod vodou. A zrejme nie krátko, slnečné lúče už dávno zoslabli. Vyplávala na hladinu a slnko ju takmer oslepilo. Síce nebolo silné, ona ho hodiny nevidela. Vtedy už nepochybovala, že je to skutočnosť. Kládla si tisíce otázok, až zabudla, že by sa mala dostať na pevninu. V jej premýšľaní ju prerušil akýsi sivý mihot pod vodou. Jules myklo. Z detstva – v čase, keď bola pláž ešte voľne prístupná – si dobre pamätala, že večer bol jediný čas, kedy sa nemohla kúpať v mori, pretože vtedy lovili žraloky.

Jules striaslo pri predstave, že by sa mala nechať roztrhať žralokom. Neodvážila sa pozrieť do vody, no vtedy ako naschvál do nej vrazila silná vlna a zmietla ju pod vodu. No potom to už dlhšie nevydržala. Keď sa už mala nechať zožrať, tak so čťou. Otvorila oči, začali ju štípať, no ona ich nezatvárala. Aj keď videla iba rozmazanú šmuhu, dokonale rozoznávala obrysy žraloka bieleho. Postupne začínala vidieť, ako keby bola nad hladinou. Jules sa ešte raz smutne pozrela na žraloka a sklonila hlavu. Čakala sekundu, dve, tri. Potom sa znova pozrela hore čakajúc, že uvidí obrovského žraloka s roztvorenou papuľou a so smrťou v očiach, no to čo uvidela ju prekvapilo. Áno, bol od nej na pol metra, no so zavretou papuľou. A v jeho očiach videla život. Žralok ju iba pokojne oboplával a znova sa otočil k nej. Priplával k nej bližšie a obtrel sa o ňu. Jules sa chytila jeho chrbtovej plutvy a žralok s ňou zamieril nad hladinu a potom k brehu. Keď už Jules dotiahla na dno, žralok zastal. Pochopila, že on už bližšie k brehu ísť nemôže, inak by ho veľmi jednoducho ulovili. Jules ho ešte naposledy pohľadila a potom sa nepozorovane dostala k brehu. Cesta domov jej pripadala ako večnosť. Bola zahľtená miliónom otázok: „Ako to, že ma ten žralok nechal ísť a nezožral ma? Mohol ma niekto vidieť, keď som skákala do mora?“ Rozmýšľala nad dňom protestu. Čo sa s ňou stalo? Ešte pred dňom bola zato, aby vyhubili všetkých žralokov a dnes je ich zástankyňou. Niečo hlboko v jej srdci sa zmenilo. Niečo v hĺbke jej srdca sa pohlo. „Vitajte pri ranných správach!“ znelo nasledujúce ráno obývačkou. „Za posledný rok sa nám podarilo vyhubiť takmer všetky žraloky okrem jedného,“ pokračoval spravodajca. „Už týždne sa po ňom pátra, ale bez výsledku. No včera bol spozorovaný v blízkosti pláže. Vďaka kamerovým systémom sme určili jeho každodennú trasu. Posádka sa pripravuje na zajtrajší odchyt tohto tvora.“ Jules to už dlhšie nevydržala počúvať. Ľudstvo predsa nemôže vyhubiť takýchto jedinečných tvorov. Bol víkend, čo bolo pre Jules výhodné. Vyčkala do obeda, keď je na promenáde najmenej ľudí. Keď sa nikto nepozeral, znova preliezla zábradlie a skočila do vody. Ponorila sa, a keď bola od brehu o niečo ďalej, začala sa obzerať po žralokovi. Okolo nej plávali iba drobnejšie ryby a pod ňou bolo pár morských ježov. Plávala ďalej na miesta, kde by sa mohol zdržiavať kvôli svojej bezpečnosti. Tam už nevidela žiadne tvory, len piesok pod jej nohami. O trochu ďalej zazrela, ako sa tam kalí voda. Žralok bol tam. Zrejme sa snažil zvíťiť vodu, aby ho ľudia nezazreli. Jules k nemu opatrne priplávala bližšie, aby sa nezľakol, no jeho aj tak myklo. Keď spoznal jej tvár, bolo vidieť, že sa mu uľavilo. Jules sa mu snažila naznačiť, že skrývanie mu nepomôže a že musí odplávať niekam ďaleko. Keby sa tu zostal skrývať, za pár dní by ho znova našli. Žralok ničomu nerozumel a víril vodu ďalej. Jules do neho začala tlačiť. Žralok sa pohol a začal plávať ďalej. Jules za ním už nemohla ísť tak ďaleko od brehu. Jediné, čo jej zostávalo, bolo dúfať, že sa neotočí smerom späť a bude plávať ďalej. Niekam, kde by ho nehľadali. Jules sa znova nepozorovane prešmykla cez pláž a zamierila domov. Vedela, že žralok jej bude chýbať, ale vedela aj to, že je to pre jeho dobro. Zaspávala s dobrým pocitom, že zachránila žraločí druh. Nasledujúce ráno si privstala, aby mohla sledovať ranné správy. Bola plná strachu. Čo ak sa žralok vráti? Jej obavy sa potvrdili. V živom vysielaní videla, ako žraloka vyťahujú von z vody. Jules striaslo. „Ako je to možné?“ hovorila si v duchu. Všetko bolo beznádejné. No Jules to nevzdala. Vybehla na promenádu takou rýchlosťou, že zvalcovala ľudí, ktorí sledovali, ako žraloka vyťahujú. „STOP!!!“ zvolala Jules. Celý proces sa zastavil a všetky oči padli na ňu. „To predsa nemôžete!“ začala. „Žraloky na vás neútočia len tak pre zábavu, a ani preto, žeby boli zákerné. Oni si vás mýlia s potravou. A nie je to preto, lebo by boli prihlúpe. Je to kvôli vášmu chválenkárstvu, lebo vy vždy na sebe musíte mať tie vaše najdrahšie šperky, aby ste sa mohli predvádzať!“ pokračovala ráznym hlasom Jules. „Čo vám vôbec nenapadá, že šperky sa pod vodou lesknú ako rybie šupiny? vykrikla. „Odstúp maličká! Toto je práca pre dospelých. Pust' nás k nemu!“ „Najprv budete musieť prejsť cezo mňa!“ povedala Jules. „Aj cezo mňa!“ postupne sa k Jules všetci pridávali a nakoniec niekto prestrihol lano so žralokom. Ten sa na ňu naposledy pozrel a potom odplával preč.

PRÓZA - II. kategória (8. - 9. ročník ZŠ):

1. miesto: Ela Šubertová, ZŠ, Moskovská 2, Banská Bystrica

Výsadbár 20.mája 1941

Srdce mi búši v ušiach a moje hánky na rukách blednú od toho, ako silno držím môj samopal. Ostatní vojaci sú na tom podobne. Iba generál Student vyzerá byť v klude, ale aj to je taký klud ako more pred búrkou. Prechádza sa medzi nami a hovorí niečo. Ja si ho však nevšímam. „Vojaci,“ Student začne a ja mu konečne venujem pozornosť, „prichystajte si padáky. Prelietame nad letiskom Maleme, bohužiaľ je tu viac nepriateľov, ako sme čakali. Plán sa však nemení, verstanden?“

„Ja, mein Herr!“ všetci okolo neho zvoláme naraz. Student nám dá signál a jeden po druhom sa postavíme. Dvere na lietadle sa otvoria, generál sa postaví vedľa nich a chytí sa okraja. „No poďme, poďme!“ kričí cez vietor. Vojaci sa jeden po druhom rozbehli k dverám a skáču von. Aj keď som skákal už podľa mňa miliónkrát, stále cítim nervozitu zmiešanú s adrenalinom. Nič iné mi nezostáva, a tak sa aj ja rozbehnem a skočím.

Samozrejme na moje nešťastie dopadnem do mláky. Vedľa mňa pristane čatár Müller: „Kry ma!“ Nezaváham a zamierim svoju zbraň proti noci. Sedenie v mláke mi samozrejme vadilo, ale bolo to lepšie, ako ležať vo vlastnej krvi. Müller zasvietil baterku a dal si ju do úst, aby si dokázal posvietiť na padák. Začal si ho skladať naspäť. Medzi tým už okolo nás dopadli poslední vojaci z prvej vlny. Generál bol bohvie kde, ale rozkazy sme mali isté. Vplýžiť sa na letisko, zneškodniť nepriateľov a ak všetko pôjde dobre, obsadiť Maleme. Potom počkať na ostatné vlny spojencov a obsadiť Krétu. Lahšie povedané ako urobené.

Müller konečne zloží svoj padák a môžeme sa vystriedať. Postavím sa z mláky a pritom pospomínam všetkých svätých. Celý zadok mám mokrý. V tom sa bude parádne bojovať, pomyslel som si. Müller ma kryje, zatiaľ čo ja skladám svoj padák.

Po drahocennom čase stratenom pri skladaní padáka sa ja a Müller pomaly vplazíme k Maleme. Ostatní už čakajú v strategickej pozícii. Poručík Braun pri dverách, Müller a čatár po stranách. Ďalej už boli ostatní, ako aj ja. Vzadu sledoval situáciu vojenský lekár Vogt a teraz som si všimol, že aj generál Student. Poručík začne odčítovať. Všetci sme rýchlo v pozore. Namierime svoje zbrane na dvere, vtom Poručík vykopne dvere. A masaker sa mohol začať.

Krv bola všade, nemohol som rozoznať krik našich vojakov a vojakov nepriateľa. Skrčil som sa za prevrátený stôl, vykúkam spoza neho vtom zamierim a strelím vojaka v zelenej uniforme. Náboje preletia ponad moju hlavu a rýchlo sa zas skryjem. Vykuknem z druhého rohu a stisnem spúšť. Nič. Nemám patróny. Do riti, do riti, do riti....

Pošmátram v mojich vreckách a hľadám zásobník. Zase nič. Do riti, do riti, do riti....

Rozhliadnem sa po okolí a uvidím Brauna. „Potrebujem náboje!“ zakričím, aby som prehlušil hluk. Braun sa skryje za stĺp, rázne sa na mňa pozrie. „Chytaj!“ povie a hodí mi zásobník. Rukou sa načiahnem, aby som ho zachytil v letku, ale vtom...

Mojou rukou prebehne väčšia bolesť, akú som kedy cítil. Pritiahnem si ju naspäť k telu a môj samopal padne k zemi. Rukou mi tiekla teplá a lepkavá tekutina. Dostal som to. Do ruky. Strach a panika sa búria v mojej mysli a len tak-tak si zachovám chladnú hlavu. Hlboko sa niekoľkokrát nadýchnem. Pomaly sa dotknem mojej pravej dlane. Guľka je ešte tam. Do riti... Cítim, ako adrenalín vo mne ustupuje a bolesť mnou prechádza druhýkrát, ale silnejšie. Pozriem sa do priestoru: „Lekár! Potrebujem lekára!“ Nikto mi neodpovie. Pozriem sa spoza stola a vtedy uvidím Vogta. Ležal na zemi. Na čele mal veľkú dieru, z ktorej stále tiekla krv. Jeho oči boli prevrátené dozadu. Len z toho pohľadu sa mi chcelo zvracať. Pri jeho tele však ležala lekárnica...

Zase sa nadýchnem a snažím sa rozmýšľať cez tú bolesť, ktorú som cítil v každej bunke. Vyzujem si topánku a potom aj ponožku. Topánku si naspäť obujem. Ponožku si obmotám okolo postrelenej ruky. Samopal posuniem ďalej od seba a ľahnem si na brucho. Pomodlím sa k Bohu a začnem sa plaziť.

Bolesť mnou prúdi a je čoraz intenzívnejšia. Ale ja sa stále plazím k Vogtovi. Pomaly, ale isto. Náboje, príkazy, nadávky a granáty lietajú ponad moju hlavu a ja sa s ťažkosťou stále plazím. Granát náhle dopadne pri mne a ja sa musím pretočiť doľava. Počujem explóziu nie ďaleko odo mňa. Na chvíľu ma to ohluší. Ale pokračujem v plazení. S krvavou cestičkou za mnou.

Postrelenú ruku si ani necítim. Z posledných síl sa dotiahnem k telu lekára. Zostanem však v ľahu, aby ma nepriatelia nevideli. Lekárničku si vezmem a otvorím. Vytiahnem odtiaľ všetko potrebné a začnem sa ošetrovať.

Omotávam si ruku obvazom a zrazu započujem grécke vzlykanie. Pozriem sa okolo seba, mojím telom prebehnú zimomriavky. Grécky vojak stojí predou mnou. Jeho pištoľ je namierená na moju hlavu. Na chvíľu to vyzerá, že ma zastrelí, ale vtom mu preletí cez brucho guľka. „Stavaj vojak!“ počujem generála zakričať. Hodí mi pištoľ a ja sa rýchlo postavím. Keď vidím, že je vzduch aspoň na moment čistý, rýchlo utečiem naspäť do úkrytu. Počuť stále viac kriku. Ak chcem dnes prežiť, nemám čas nad tým rozmýšľať. Budem musieť viac, než sa len skrývať. Myšlienky sa mi búria v hlave, sedím vedľa Müllera. Cigaretu držím v nepostrelenej ruke, môj pohľad je neprítomný. Prežil som, ale... za akú cenu? A to teraz nehovorím o postrelenej ruke. Hovorím o tých mŕtvych. Aj na našej, aj na nepriateľovej strane bolo veľa strát. A prečo? Pre nemecký sen, aby sme vládli. Ale teraz, keď nad tým rozmýšľam, tak... nie sme aj my zlí? Možno aj horší.

„Desiatnik!“ hlas Müllera ma privedie späť do prítomnosti. „Áno, čatár?“ odpoviem a hodím cigaretu na zem. Hneď ju prišliapnem. „Nie si duchom prítomný. Žeby sa ti naša výhra nepozdávala?“ Pozrie sa na mňa podozrivým pohľadom. Pokrútiť hlavou som vedel lepšie, než povedať niekomu o mojich pochybnostiach o vodcových ideáloch. Za takéto veci by ma mohli zavrieť za zradu. „Nie, čatár. Ruka ma bolí,“ zdvihnem postrelenú ruku a zamávam ňou. Zahryznem si do pery, aby som ovládol môj výraz v tvári. Vidím na Müllerovi, že mi neverí, a tak sa rýchlo postavím. „Idem tam, kam aj králi chodia pešo,“ pokúsil som sa o milý tón.

Slnko vyšlo spoza mora. Bolo čisté. Ešte nepoškrvené krvou. Bolo nebezpečné, aby som zostal sám s mojimi myšlienkami. Nadýchnem sa čerstvého vzduchu a zatvorím oči. Vtom počujem niečo... ako lietadlo? Ale naši ešte nemali prísť niekoľko hodín, iba ak... Otvorím oči a pozriem sa hore. Anglické lietadlá. Útok. „Angličania,“ kričím z celej sily a rozbehnem sa naspäť k letisku, „Angličania!“

Čatár sedí za protilietadlovým guľometom, Ja som vedľa neho a hovorím mu pozíciu nepriateľských lietadiel. „Na tretej hodine!“ zvolám a rýchlo si zakryjem uši. O sekundu neskôr počujem strely guľometu. Nestačilo to na všetky lietadlá. Útočia na nás. Skrčím sa a zakričím na Müllera: „Strieľaj po nich, anciáša!“ Nikto mi však neodpovie. Zdvihnem hlavu a uvidím Müllerove telo ležať na zemi.

Ďalšia paľba z lietadiel a ja sa muším skrčiť. Keď útoky Angličanov utíchnu, rýchlo si sadám za guľomet a zamierim na prichádzajúce lietadlo. Nadýchnem sa, začnem strieľať.

Sedím na kameni pred morom, v ruke cigareta a vedľa mňa sedia ostatní vojaci, ktorí prežili. Podľa mojich odhadov to bolo iba tridsať percent. Všetci sme boli zničení. Zásob bolo menej a menej. Čakali sme na posily, ale nič. Ruku si položím na tvár a zatvorím oči. Nepáčilo sa mi to. Ale komu by sa to páčilo. Nádej umiera posledná, hovoril Student. Moja umrela, keď som videl, čo robili Židom. Nikomu som to nepovedal. To by bol dôkaz zrady proti národu. Vydýchnem a zahodím cigaretu. Rukou zablúdím k mojej pištoľi. Možno toto bude zmilovanie pre moju dušu...

„Posily! To je major Pohl!“ počujem zakričať vojaka vedľa mňa. Zdvihnem hlavu a pištoľ mi padne k zemi. Na perách sa mi objaví chabý úsmev a slzy sa mi hrnú do očí. Možno dám nádeji ešte jednu šancu. Možno moja vlasť predsa toto len nerobí kvôli moci, ale pre občanov...

PRÓZA - III. kategória:

1. miesto: Saša Horváthová, ŠI pri SOŠ služieb a lesníctva, Kolpašská 9, Banská Štiavnica

Hodinky bez ručičiek

„Viete, že tie hodiny idú napred?“ ukázal na stolček vedľa postele. Vedela som, že by som nemala reagovať na jeho slová. Naši nadriadení nemajú radi, keď sa s pacientmi rozprávame.

„Presne o štyri minúty a dvadsaťosem sekúnd,“ pokračoval, „počítal som to.“
Neodpovedala som a ďalej vymieňala vrecúško s infúziou.
Uprene na mňa hľadela, až mi prebehol mráz po chrbte, a spýtal sa: „Veríte mi, Alica?“
„Áno, verím ti, Viktor,“ nedalo mi.
Viktor sa len pousmial a opäť sa pozrel na drevené hodiny stojace na stolčeku.
„Viete, niekoho mi veľmi pripomínate,“ povedal.
„Naozaj? A koho?“ otočila som sa k nemu.
„Moju sestru.“
„Vyzeráme tak podobne?“
„Nejde o výzor. No obe sa veľmi ponáhľate.“
Nebola som si istá, čo tým myslel. Opäť sa na mňa otočil a pozrel mi do očí: „Stále kontrolujete čas –pozeráte na svoje hodinky vždy, keď sa cítite nesvoja.“
A mal pravdu. Nikdy som si to neuvedomila, ale bolo to tak. Hodinky na mojom zápästí ma uisťovali, že stíham plniť svoju prácu. Robila som to pre istotu, ale časom sa to stalo len zvykom.
„A myslíš si, že je zlé sa ponáhľať?“ spýtala som sa.
„To neviem. Ale viem, že nie je dobré strachovať sa o čas. Pretože času je dostatok.“
„Ako to myslíš?“
Viktor sa pousmial: „Poznáte príbeh o hodinárovi, ktorý nenávidel čas?“
„To teda nie.“
„A môžem vám ho povedať?“
Pozrela som sa na svoje hodinky. Mala som pár voľných minút, tak by to nemuselo vadiť.
„Ak to nebude trvať dlho,“ podišla som ku kreslu vedľa dverí a sadla si.
Viktor sa zhlboka nadýchol a začal rozprávať:
Bol raz jeden hodinár, ktorý miloval svoju prácu a vyrábala hodiny pre celé mesto. No jeho problémom bolo, že nenávidel čas. Každý zákazník sa mu pri kúpe sťažoval – jedni tvrdili, že čas plynie príliš rýchlo, iní zase, že príliš pomaly. Vraj by bolo dobré, keby sa dal aspoň na chvíľu zastaviť.
Hodinár sa preto sám seba pýtal: „Prečo času nemožno poručiť? Stáť, ísť pomalšie, či rýchlejšie? Ved' predsa my sme tí, ktorých oberá o drahocenné momenty.“
Prosil o pomoc mnohých, no anjeli ho nevypočuli, čarodejnice sa mu vysmiali a mágovia ho len varovaniami odbili. Jediný, kto mu zostal, bol diabol, ktorý sa na pomoc sám ponúkal. Vraj preto, že je dobročinná bytosť. Hodinár napokon prijal jeho pomoc, no diabol za to niečo vyžadoval.
„Ak ti pomôžem s tvojím prianím, dáš mi za to svoju dcéru. Chcem si ju vziať do pekla, keď príde jej čas,“ riekol hrubým hlasom.
Hodinár váhal, ale napokon prikývol na jeho ponuku a pevne ho potriasol za ruku. Vrátil sa do svojho obchodu s istým čarom v rukách. Nie, že by teraz dokázal zrakom rúbať stromy či rukou liečiť chorých. Šlo o úplne inú mágiu – takú, akú ešte nik nemal. Diabol mu daroval silu v jeho remesle. Každé jedny hodiny boli jedinečné: jedny čas spomaľovali, iné ho zrýchľovali, no len jedny jediné ho prinútili zastať – hodinky bez ručičiek, ktoré patrili samotnému hodinárovi.
Deň i noc čas stál a on vyrábala ďalšie a ďalšie špeciálne hodiny. Každý v meste ich mal. Rozhodol sa jedny malinké vyrobiť pre dcéru a jedny ešte menšie pre syna. Tie dcérine meškali a nechali ju nahliadnuť do toho, čo sa už stalo. Tie synove išli chvíľku popredu a dovolili mu vidieť to, čo sa ešte len stane.
Hodinár stále len v čase stál a nové hodiny vyrábala. Syn ani dcéra ho týždne nevideli a ich hodiny im v tom nepomohli. No vtom začal diabol za dcérou doliezať. Pýtal ju a pýtal, či už nechce s ním odísť. Dcéra v zápätí celá v strachu vyhánala diabla od prahu dverí. No ten sa nenechal odohnať a neustále, ba aj cez okno, kričal: „Tvoj otec ťa zapredal! Predal mi ťa ako jeho hodiny!“
Dcéra i syn sa nazlostili a rozhodli sa vstúpiť do otcovej dielne. Po schodoch dole, cez dvere, do širokej pivnice. Presne tam v strede sedel hodinár a pred ním tikajúce hodinky bez ručičiek. Dcéra, nazlostená, zdvihla ruku a tresla po stole, čo hodinára z práce vytrhlo. „Mal si ma vydať za mladého muža s dobrým remeslom, tak prečo jediný, kto chodí si pýtať moju ruku, je prašivec z pekla?!“ zakričala.
Hodinár len mávol rukou: „Aj tak by takú ako ty nechcel nik iný, než tí od pekelných brán.“
Vtedy sa ozval syn: „Ak s týmto niečo nespravíme, otec, budúcnosť nevyzerá pre nás sľubne.“
No hodinár ich nepočúval a ďalej montoval ozubené kolieska do hodín.
„Musíme sa zbaviť týchto hodín! Nosia nám len preklatia!“ zamračila sa dcéra a schmatla hodiny zo stola.

Hodinár skríkol: „Polož to!“ No ona nepočúvla. A tak ako sa mačky hašterili, hodiny jej vykĺzli z rúk a o podlahu sa rozleteli. Hlasné tikanie zrazu prestalo, ale rovnako aj hodinárov hlas, ktorý nehybne hľadel na roztrieštené hodiny.

„Ale nie, nie!“ chytil sa syn za hlavu a zatriasol so sestrou, „musíme tie hodiny opraviť!“

No škoda je, že jediný, kto vie, ako opraviť hodiny bez ručičiek, je ten, kto stojí zmrznutý ako kamenná socha priamo pred nimi.

Dcéra mala o hodinách pravdu, no toto prekliatie sa ešte neskončilo. Hodinár zamrzol v čase a všetky hodiny v meste sa zbláznili. Čas sa začal ponáhľať a potom zasa meškať. Dcéra sa chcela vydávať, tak jej diabol dal ušiť šaty z čiernej ovčej vlny a v reťazách si ju odtiahol do pekla. Zostali po nej len hodiny, ktoré meškali. No syn zostal v dome a hútal, čo ďalej. Pobalil si hodinky, čo išli napred, a pribalil aj sestrine hodinky, ktoré meškali. Vykročil von z dverí a už nikdy do nich nevkročil späť.

Cítila som vlhký chrbát a vlasy mi rozfúkaval vietor. Pootvorila som oči a nad hlavou mi stáli vysoké smreký.

„Ako som sa sem dostala?“ spytovala som sa, no nik neodpovedal. Napravo odo mňa stála silueta človeka. Nevidela som ju poriadne – pred očami sa mi mlžilo.

„Pamätáte si, ako skončil príbeh?“ ozvalo sa a postava pristúpila bližšie.

„Viktor...?“ pretrela som si oči, „ale ako...“

„Pamätáte si ten príbeh, Alica?“ nahol sa nad moju tvár.

„...Hodinár zastal v čase, dcéra skončila v pekle a syn odišiel a nikdy sa nevrátil.“

Viktor prikývol a potiahol ma za plece do sedu. „Musím sa priznať,“ začal, „v jednej veci som vám klamal.“

„Prosím?“ pošúchala som si rozstrapatené vlasy.

„Ten syn. On neodišiel.“

„Čo tým myslíš?“

Kúsok odo mňa odstúpil. „Pamätáte si na hodiny pri mojej posteli?“

„Tie, ktoré idú napred o štyri minúty a dvadsaťosem sekúnd?“

Prikývol. „Najprv som otcovi neveril. No rýchlo som sa naučil z nich čítať. Ved' viete, budúcnosť,“ nadvihol obočie, „snažil som sa byť opatrný, ale potom mi došlo, že nemusím. Času je nekonečne veľa. Niet sa kam ponáhľať.“

Kľáčala som na tráve a nehybne naňho hľadela.

„Kristína bola tá, ktorá sa vždy ponáhľala. Vravievala, že v minulosti sme nevyužili čas dostatočne a preto sa musíme ponáhľať. Veľmi mi ju pripomínate, Alica.“ neškodne sa pousmial.

„Čo po mne chceš?“ hlas sa mi bezdôvodne roztriasol.

Viktor z vrecka vytiahol druhé hodinky – tie, ktoré meškali. „Kristína s nimi vedela výborne narábať. Ja som im nikdy nerozumel tak ako ona,“ pristúpil bližšie a jediným ťahom za moju ruku ma postavil na nohy. „Možno vy budete vedieť, ako z nich čítať minulosť,“ podal mi ich do ruky, „a poviete mi, ako opraviť otcove hodinky bez ručičiek.“